

Křížové kameny okresu Znojmo

Společnost přátel památných kamenů Vysočiny

Pavel Izdný
2021

<http://www.pamatnekameny.euweb.cz>

Úvod

Soupis zahrnuje křížové kameny okresu Znojmo tj. kamenné kříže z jednoho kusu a kameny se znamením kříže, některé obsahují i text. Vychází z evidence Společnosti pro výzkum kamenných křížů při Muzeu Aš a je doplněn o zajímavý dolmen v katastru obce Rešice. Je uveden i kámen, který byl na zámku v Jevišovicích a v roce 2018 byl vrácen zpět do obce Valeč v okrese Třebíč. Ve většině případů připomínají tragickou událost. Nepoužívám zavádějící pojem smírčí kříže. Fotografie jsem pořizoval od roku 2015, pokud je autor jiný, tak je uveden. Soupis pramenů je uveden na konci. Kameny jsou řazeny abecedně podle obcí. Pohřešované kameny jsou v závěru soupisu. U kamenů většinou neuvádím materiál, myslím, že to není pro tento účel podstatné.

Prosinec 2021

Pavel Izdný
pavel.izdny@centrum.cz

1 Dobšice 1 a 2

Jsou umístěny v zasedací síni obecního úřadu. Původně stály u polní cesty do Dyje za viaduktem dráhy. Kolem roku 1950 byly převezeny do Jihomoravského muzea ve Znojmě. V roce 1997 byly umístěny na obecní úřad v Dobšicích.

107 x 46 x 30 cm

104 x 48 x 33 cm

Na kamenech jsou zobrazena krojidla plůžní (radlice), chráněná mečem, patrně symbolizují činnost a dílo byzantských věrozvěstů Konstantina a Metoděje. Původně oba kameny stály na místě přivítání byzantské misie před branami města Znojma králem Rostislavem.

Aš 1669, Aš 1670

Přikryl 1907 - str. 182, obr. 73. Fotografie je značně upravena a příliš neodpovídá skutečnosti.

Článek Petra Šimíka: Kamenné kříže z Dobšic zvané též cyrilometodějské aneb „Baby“ na WEBu

<http://www.znojmskarotunda.cz/kamkrize.htm>

Vlastivědný sborník jz. Moravy – Podyjí, roč. I., 1923-1924, s. 102.

Od roku 1988 nejsou památkově chráněny.

ÚSKP 48747/7-8145 NPÚ 1000161749

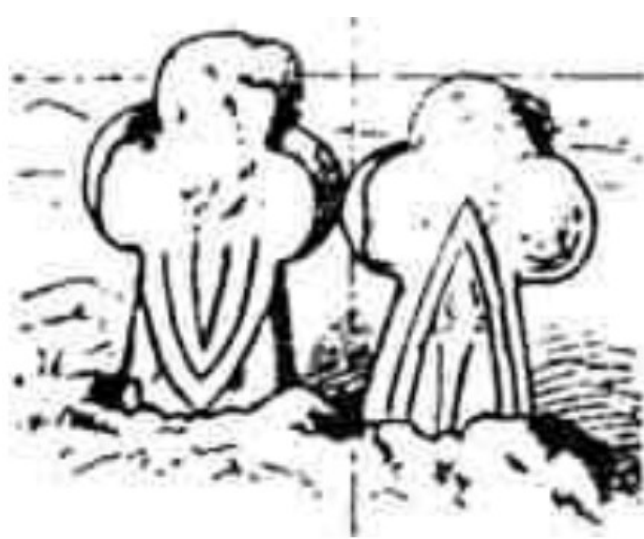
<https://pamatkovykatolog.cz/smirci-krize-2-ks-23133499>

Foto 26. července 2016

Foto P. Bohuslav Pohánka (Přikryl 1907)

Kresba Vlastivědný sborník

2 Dobšice 3 a 4

Stojí v parčíku před obecním úřadem.

110 x 46 x 29 cm

105 x 51 x 25 cm

Kopie kamenů Dobšice 1 a 2.

Aš- nemají číslo

Foto 26. července 2016

3 Dolní Dubňany 1

Je zazděn ve zdi kostela sv. Václava.

109 x 41 cm

Na kameni je negativní reliéf řeckého kříže a rytiny dvou čar.

Aš 1930

Třebíčsko 1 str. 154

Foto 23.října 2015

4 Dolní Dubňany 2

Je zalděn ve zdi kostela sv. Václava

104 x 40 x 10 cm

Na kameni je rytina latinského kříže na žerdi.

Aš 1931

Třebíčsko 1 str. 154

Foto 23.října 2015

5 Dolní Dubňany 3

Je zadržán ve zdi kostela sv. Václava.

107 x 57 x 20 cm

Na kameni je negativní reliéf řeckého kříže a rytiny dvou čar.

Aš 1932

Třebíčsko 1 str. 154

Foto 23.října 2015

6 Dolní Dubňany 4

Je zadržán ve zdi kostela sv. Václava

142 x 48 x 18 cm

Na kameni je rytina maltézského kříže na žerdi s podstavcem.

Aš 1933

Třebíčsko 1 str. 154

Foto 23.října 2015

7 Hluboké Mašůvky

Stojí asi 100 m za posledním domem (dům je vpravo) vlevo u silnice do Bojanovic.

86 x 62 x 16 cm

Na kameni je reliéf kříže a dřevcové zbraně.

Aš 0650

F. Vildomec - Od Horácka k Podyjí - Vlastivědný sborník Zápvní Moravy, Ročník XI.. číslo 2 a 3, 1934 str. 34 a 35

ÚSKP 27163/7-6300 NPÚ 1000138392

<https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/smirci-kamen-138392>

Foto 26. července 2016

Od Horácka k Podyjí str. 34

PAMĚTNÍ KÁMEN
Z HL. MAŠŮVEK.
Fot. řed. Jindř. Vyhnánek.

8 Hostěradice

Na kameni je rytina latinského kříže.

79 x 65 x 14 cm

Stojí před plotem zemědělského objektu u silnice do Vítonic.

Aš 1667

ÚSKP 88674/7-6344 NPÚ 1632425427

<https://pamatkovykatalog.cz/smirci-kamen-15091136>

Foto 26. července 2016

9 Jevišovice

Původně stával v polích za hřbitovem ve Valči. Pak byl uložen na Starém zámku v Jevišovcích okres Znojmo. V roce 2018 byl vrácen zpět do obce Valeč v okrese Třebíč.

150 x 58 x 25 cm

Na kameni jsou rytiny řeckého kříže, sekery a otky.

Vztahuje se k němu pověst o střetu sedláka a tesaře, sedlák použil v souboji otku a tesař sekyru. Oba zemřeli.

Aš 2343

Třebíčsko 1 str 132

Foto 26. července 2016

Foto 21. března 2019

10 Moravský Krumlov

Je zazděn ve zdi bývalé "Zámecké restaurace" v ulici Zámecká, vedoucí z náměstí směrem k zámku.

111 x 67 x 5 cm

Na kameni je reliéf kříže a nápis:

LETHA .613. V NEDIELI PRZED SWATV MARZIM(AGDALENV)... NA TOMTO MISTE ZABIT GEST SLOWVTNY MVZ GIR/I/K HANZLV. TEN CZAS RICHTAR PRZISEZNY OD GANA MAVRYCE SINA FOLTINA VHRA S (LINHAR?)TEM. GEHOZTO DVSSI PANBVH RC MILOSTIW BEITI AMEN.

Dolní část kamene byla opravena.

Aš 1664

Foto 26. července 2016

11 Petrovice 1

Stojí asi 1 km jihozápadně od obce u silnice Dobelice - Hostěradice, naproti odbočce do Petrovic vedle kapličky.

73 x 47 x 9 cm

Na kameni je malý křížek a nápis "Pamatce Agaty ŠÍDLOVÉ, kteráž na místě tomto zavražděna byla dne 24. dubna 1894 od zhýralých mladíků vrátivších se od odvodu".

Aš 1820

Foto 26. července 2016

12 Petrovice 2

Stojí v kapličce na návsi, která pro něj byla speciálně postavena v roce 2008.

Kříž byl nalezen v roce 2004 v zemi v areálu zemědělského družstva, kam byl přemístěn při zcelování pozemků. Původně stál u staré cesty mezi Petrovicemi a Kadovem.

Noha kříže není původní.

Na kříži je 14 řádků částečně čitelného německého textu.

GEGEN WENZEL HAIN WEGEN GROSSER KELTE ERFROREN VELCHER S...LLEN GOTT
GENED IG SEIN WOLLE AMEN

Aš 2164

Foto 26. července 2016

Foto z roku 2004 obec Petrovice

Foto 26. července 2016

Pískovcový kamenný kříž s nápisem náleží mezi tzv. pamětní kříže připomínající tragickou událost. Nápis v němčině sděluje, že na místě, kde kříž původně stál, umrzl v tuhé zimě člověk jménem Wenzel Hain. Podle vyprávění pamětníků byl řezníkem v Ivančicích a nakupoval v okolních vesnicích dobytek. Letopočet se nedochoval. Pravděpodobně byl ve zničené části nápisu. Podle typu kříže můžeme předpokládat jeho vznik kolem poloviny 18. století.

Kamenná památka byla nalezena v roce 2004 na okraji areálu zemědělského družstva, kam byla přemístěna při zcelování pozemků v době kolektivizace. Původně stál kříž pravděpodobně u staré cesty mezi Petrovicemi a Kadovem.

Zděná kaplička byla postavena v roce 2008 nákladem obce Petrovice za příspěvň Jihomoravského kraje za účelem důstojného umístění památky.

Opis čitelné části nápisu:

...
GEGEN
WENZEL HAIN WEGEN
GROSSER KELTE ERFROREN
VELCHER SELLEN GOTT
GENED-
IG SEIN
WOLLE
AMEN

Překlad:

...
Wenzel Hain zmrzl ve velké zimě.
Buď bůh milostiv jeho duši.
Amen.

13 Petrovice 3

Je uložen na dvoře domu na návsi. Po dohodě s majitelem přístupný.

63 x 40 x 17 cm

Na kameni je rytina kříže a několik řádků nečitelného nápisu. Může se jednat o náhrobník ze starého hřbitova.

Aš nemá číslo

V literatuře není popsán.

Foto 14. června 2014 - Jaroslav Brojír

14 Rakšice

Stojí v oboře asi 1,5 km východně od obce, asi 150 m východně od železniční trati, kilometrovníku 120,2, asi 8 m vlevo u staré lesní cesty směr Vedrovice, asi tři kilometry od vlakové zastávky Moravský Krumlov – Rakšice.

78 x 65 x 24 cm

Na kameni je rytina latinského kříže, pod jehož rameny jsou dva stejné předměty.

Aš 2163

Foto 26. července 2016

15 Únanov

Stojí na jižním konci obce, naproti domu čp. 117.

103 x 40 x 16 cm

Na kameni je rytina rovnoramenného kříže v nevýrazném kruhu.

Aš 1926

Foto 26. července 2016

16 Vratětín

Stojí před kostelem sv. Jakuba Většího.

Jde o přírodní neopracovaný kámen s rytinou kříže, pod ní je rytina kříže v kruhu.

Kámen byl nalezen v zemi při opravě zdi kolem kostela v roce 2014.

U kostela býval hřbitov, nabízí se možnost, že se jedná o starý náhrobník.

Aš 15013

V literatuře není popsán.

Foto mapy.cz - panorama

Foto 26. dubna 2020 Tim Raven

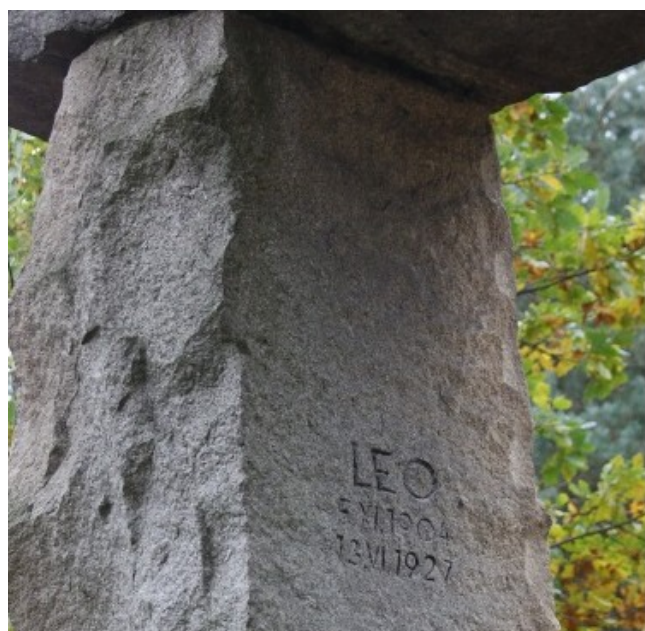
17 Rešice

Dolmen ze žulových bloků stojí v lesnatém porostu na okraji stráně nad soutokem řek Rokytné a Rouhovanky, přístup k němu je z obce Rešice.

Nechal jej postavit velkostatkář Robert Goldschmidt na památku úmrtí 23letého syna Lea, který zahynul 13.června1927 při autonehodě. V tomto místě rád sedával.

Třebíčsko 2 str. 122

Foto 23.října 2015

Pohřešované kameny

Běhařovice

Ležel severně od obce u silnice do Dobrovic.

130 x 80 x 15 cm

Na kameni byl reliéf kříže v kruhu, v pravé dolní části byl vyryt sud.

Aš 2272

Franz - 87

Fig 87 Bihaiowitz.

Chlupice

Stál u cesty do Višňové.

73 x 34 x 19 cm

Na kameni byl reliéf latinského kříže, vlevo nahoře byl reliéf kola s loukotěmi.

Aš 1668

Franz - 86

Fig 86 Chlupitz.

Literatura:

Aš - https://smircikrize.euweb.cz/CR/Znojmo/Znojmo_o.html

Franz - A. Franz Alte Steinkreuze und Kreuzsteine in Mähren. Wien 1893

Přikryl F. S.S. Cyrill a Method v památkách starožitných na Moravě a ve Slezsku 1907

Marie Dvořáková, Jan Horký, Emanuel Nožička, František Pešťál, Karel Průša-
Památné kameny a pověsti na Třebíčsku Třebíč 2010 (Třebíčsko 1)

Marie Dvořáková, Jan Horký, Emanuel Nožička, František Pešťál, Karel Průša-
Kamenné památky na Třebíčsku Třebíč 2010 (Třebíčsko 2)

F. Vildomec - Od Horácka k Podyjí - Vlastivědný sborník Západní Moravy, Ročník XI.,
číslo 2 a 3, 1934